

L a n d s k a p s n ä m n d e n s framställning

N:o 3/1933. till Ålands landsting med förslag till instruktion
för landskapets revisorer.

Sedan Ålands landsting vid plenum den 25 november 1929 beslutat lämna åt landskapsnämnden i uppdrag att inkomma med framställning och förslag till instruktion för landskapet Ålands revisorer, mottog landskapsnämnden den 18 januari 1930 landstingets skrivelse i ärendet och anhöll den 31 därpåföljande mars om landskapsrevisorernas medverkan därhän, att förslag till dylik instruktion måtte genom deras försorg jümte nödig motivering uppgöras och nämnden tillhållas. Först den 20 oktober senaste år mottog landskapsnämnden revisorernas förslag i ärendet och förklarar orsaken till dröjsmålet på följande sätt i deras skrivelse:

"Vi hava emellertid ägt kännedom därom, att landskapsnämnden samtidigt haft i uppdrag att utarbeta och förelägga landstinget förslag till landskapslag om landskapets kassa- och räkenskapsväsen. Då bestämmelserna i sistberörda landskapslag synts oss åtminstone delvis äga ett visst samband med en blivande instruktion för landskapsrevisorerna hava vi velat låta med det oss anförtrödda uppdraget anstå intill dess förslaget till nämnda landskapslag föreläge färdigt. Arbetet med sistberörda förslag torde, såvitt vi ej misstaga oss, i sin tur fått avvakta den omgestaltning av rikets räkenskapsväsen, som numera nått sin fullbordan bland annat genom tillkomsten av lagen den 24 april 1931, om grunderna för statsförslaget och statsbokslu-

tet, dess verkställighetsförrordning av den 29 januari 1932 samt räkenskapsstadgan av samma dag. Då vi numera hava skäl att förmoda, det förslag om landskapslag angående landskapets kassa- och räkenskapsvården skall föreläggas landstinget vid instundande höstsession, hava vi skridit till utarbetande av det skade förslaget till instruktion för landskapet Ålands revisorer, vilket förslag vi få äran härmed närsluta."

I sitt förslag till motivering framhålla revisorerna bl.a. följande:

"De nu gällande bestämmelserna om granskning av landskapets räkenskaper och den ekonomiska förvaltningen ingå i 32 - 37 §§ av landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning, given den 5 mars 1923. Dessa stadganden innehålla bland annat, att berörda granskning skall vara anförtrödd åt trenne revisorer och tre ersättare för dem. Revisorerna och deras ersättare utses av landstinget för tre år i sänder sålunda, att en revisor och ersättare för honom årligen nyväljes. Dessa revisorer hava i uppdrag att granska landskapets räkenskaper och bokslut, att utröna, huruvida siffrorna äro riktiga samt utgifterna och inkomsterna lagenliga, att utöva tillsyn över inkomst- och utgiftsstatens iakttagande, att åtminstone vart tredje år föranstalta syn å landskapet tillhörig eller under dess förvaltning stående fast egendom samt att minst tvenne gånger om året revidera landskapets penningemedel. Efter slutförd revision skola revisorerna å tid, som av landstinget bestämmes, till detta avgiva berättelse, som bör upptaga under revisionen gjorda iakttagelser, så ock de anmärk-

ningar, till vilka revisionen givit anledning, jämte förslag till afhjälpan-
de av anmärkta missförhållanden ävensom yttrande, huruvida an-
svarsfrihet må meddelas landskapsnämnden och övriga redovisningsskyldi-
ga. Yttermera äga revisorerna, i händelse de under revisionsåret iakt-
taga missförhållanden, ofördröjligen påyrka rättelse samt, ifall sådant
icke följer, därom göra anmälan hos landstinget.

Ifall av behov kan landstinget jämlikt 2 mom. 36 § 1 ovanåberopade
landskapslag fastställa instruktion för revisorerna.

Det förslag, som härmed förelägges landskapsnämnden till behandling,
har enligt våra intentioner till uppgift att förverkliga nyssanförda
bestämmelse, eller således att på grundvalen av innehållet i ovanrela-
terade stadganden och inom ramen av i dem ingående föreskrifter till
detaljen uppbygga den apparat, som har till ändamål att ombesörja land-
skapsrevisionen, samt att uppdraga de riktlinjer, enligt vilka sagda
apparat skall fungera. I sådant syfte innehåller förslagets 1 - 4 §§
bestämmelser om revisionsuppdragets avgränsning och om sättet för re-
visorernas sammankallande, deras verksamhetsort, ordförandeval, sättet
för fattande av beslut, protokollföring och -justering m.m. Ifråga om
revisionsuppdragets avgränsning torde observeras att, enär en nyvald
revisor varje år träder till, uppdraget bör vidtaga i och med budget-
årets ingång men i anseende till omständigheterna slutföras först un-
der följande år efter det bokslutet fullbordats och överlämnats till
revisorerna. I 2 § hava vi låtit en bestämmelse inflyta därom, att er-
sättare bör inkallas endast ifall revisor till följd av stadigvarande

förhinder icke kan taga del i revisionsarbetet. Detta arbete, såvitt detsamma hänför sig till hushållningen under ett helt budgetår, bör med hänsyn till dess beskaffenhet enligt vår mening helst utföras av samma personer.

1 4 - 9 §§ ingå reglerna för revisionsarbetets utförande. Förutom den rena siffer- och momentgranskningen är likväl den yttersta avsikten med revisionen att utröna, huruvida på landskapshushållningens område företagna förvaltningsåtgärder äro ändamålsenliga och huruvida de blivit planmässigt utförda. I betraktande härav och då ordalydelsen i ovanåberopade, revisionen berörande stadganden i landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning ej heller synas sätta hinder i vägen, hava vi låtit i förslaget inflyta bestämmelser, som åvälva revisorerna skyldighet att - givetvis i den mån sådant med hänsyn till gällande förvaltningsföreskrifter och -metoder överhuvud i praktiken är möjligt - jämväl utröna hushållningens ändamålsenlighet.

I avsikt att de anmärkningar, vilka revisorerna finna sig förelåtna att framställa, måtte kunna erhålla en möjligast allsidig belysning föreskrives i förslagets § 10, att över anmärkning böra revisorerna avfatta och till landskapsnämnden ingiva skriftligt memorial, med anledning varav vederbörandes förklaring skall infordras för att revisionsberättelsen, ifall anmärkningen vidhålles, såsom bilaga närslutas. Då det emellertid i sammanhang med revisionen ofta kan avslöjas små fel eller annars omständigheter av ringa betydelse, de

där likväl tarva rättelse, synes den erforderliga regleringen dock böra kunna försiggå utan att det skriftliga förfarandet igångsättes. Med anledning härav har i paragrafens andra moment införts en bestämmelse av innehåll, att dylik reglering i vissa fall kan försiggå utan att det skriftliga förfarandet tillämpas.

Huvudsakligen i enlighet med det i landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning ingående stadgandet har i förslagens 12 och 13 §§ intagits bestämmelser om respektive revisionsberättelser.

Med hänsyn dels därtill, att beviljad decharge icke innesluter ansvarsfrihet på kriminell grund, dels ock därtill, att efter revisionens slutförande annars kunna yppa sig omständigheter, de där nödvändiggöra eftergranskning, har i förslagens 14 §, eller således efter de till den egentliga revisionen sig hänförande bestämmelserna, införts en föreskrift därom, att dylik, eventuellt erforderlig eftergranskning jämväl bör verkställas av revisorerna.

Hittills har saknats behörigen fastställda grunder för beräkningen av revisorerna tillkommande arvode. Detta har sålunda bestämts av revisorerna själva utan att debiteringen varit bunden av annat än skälighetssynpunkten. Det torde emellertid böra anses sakenligt, att revisorerna äga för sitt uppdrag uppbära arvode enligt enahanda grunder som ledamot i landstinget.

I anseende till ärendets beskaffenhet torde motivering i övrigt av förslagens detaljbestämmelser icke vara erforderlig."

Revisorernas förslag har i allt väsentligt kunnat av landskapsnämnden omfattas. De flesta ändringarna äro av rent formell natur, såsom då ordet ersättare utbyts mot suppleant, emedan den åberopade landskapslagen använder detta uttryck, och innebära endast i få fall en mindre saklig ändring.

I paragraf 9 har landskapsnämnden i anslutning till Landstingets uttalande i samband med behandlingen av revisionsberättelsen för 1931 inskjutit orden "med biträde av sakkunnig".

Beträffande revisionsberättelsens avgivande och bringande även till landskapsnämndens kännedom har landskapsnämnden ansett en bestämmelse om att detta skall ske snarast möjligt efter revisionsarbetets avslutande motiverad. Ty dels böra eventuella påtalade brister så fort som möjligt avhjälpas och misstag rättas och dels bör Ålandsdelegationen åtminstone för treårsperiodernas sista år kunna få del av revisionsberättelsen tidigare än ett år efter räkenskapsårets utgång. Visserligen har Ålandsdelegationen alltmer tillägnat sig den uppfattningen att densamma har att granska landskapets räkenskaper såsom ett revisionsverk i varje detalj, varigenom en förgranskning genom landskapets revisorer gjorts fullkomligt överflödig, utom vad kassakontrollen vidkommer. Men ändring i detta förhållande borde snarast möjligt åvägbringas, icke blott av principiella utan även av sparsamhetsskäl. Då en gång en detaljgranskning skett genom landskapsrevisorerna, synes en sådan, verkställd av Ålandsdelegationen, vara icke blott överflödig och stridande mot själv

styrelsens system utan även ägnad att åsätta statsverket och landskapet onödiga utgifter. Landskapet har så mycket större skäl att försöka nedbringa kostnaderna för Ålandsdelegationen som dess andel i dessa är av sådan art, att den under alla förhållanden måste uttaxeras. Blir revisionsberättelsen klar och delgiven landstinget och landskapsnämnden omedelbart efter revisionens avslutande, kan den även delgivas Ålandsdelegationen i samband med överskändandet till densamma av boksluttet med därtill hörande bilagor. Bokföringsböcker och verifikat kunna då, såsom redan granskade, stanna här och Ålandsdelegationens arbete med treårsregleringarna därigenom förenklas och i hög grad underlättas och förbilligas. Detaljgranskning av ca. 2.000 utanordningar med tillhörande verifikat, stundom flera tiotal till samma anordning, är icke gjort i en handvändning, utan erfordrar självfallet en massa sammanträden.

På grund av det ovan anförda får landskapsnämnden vördsamt föreslå att Ålands landsting ville antaga nedanstående förslag till instruktion för landskapets revisorer.

Instruktion för Ålands landskapsrevisorer.

Fastställd av landstinget den

Med stöd av 2 mom. 36 § i landskapslagen av den 5 mars 1923, angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning, har Ålands landsting fastställt följande instruktion för de revisorer, vilka jämlikt 33 § i åberopade landskapslag skola tillsättas för granskning av landskapets räkenskaper och den ekonomiska förvaltningen:

1 §.

Revisorernas uppdrag, som hänförs sig till ett budgetår i sänder,

vidtager med budgetårets ingång och det egentliga granskningsarbetet bör vara avslutat senast inom två månader efter det landskapets bokslut med bilagor ställts till revisorernas förfogande.

2 §.

Revisorerna äga på kallelse av den till åren äldste sammankomma i början av deras verksamhetsperiod för att utse ordförande och besluta, huruledes deras verksamhet skall ordnas. Valet av ordförande försigår under ledning av äldste revisorn.

Under sin verksamhetstid sammanträda revisorerna i Mariehamn på kallelse av ordföranden, såvida icke arbetets utförande påkallar sammanträdet förläggning till annan ort. Kan revisor till följd av förhinder icke taga del i revisionsarbetet, bör i hans ställe suppleant inkallas.

För revisorernas sammanträden bör landskapsnämndens ämbetslokal ställas till deras förfogande utan att nämnden eller dess personal likväl må lida intrång i sin egentliga ämbetsverksamhet.

3 §.

Vid fattande av beslut äga samtliga revisorer närvara. Uppstår meningsskiljaktighet, gälle såsom beslut den åsikt, vilken omfattats av tvenne revisorer.

Ett bestämt revisionsuppdrag kan under revisorernas gemensamma ansvar anförtras en eller tvenne revisorer.

4 §.

Vid revisorernas sammanträden bör, i händelse beslut skall fattas, föras protokoll, varl i korthet antecknas ärendets beskaffenhet, framställda förslag och verkställda omröstningar samt beslut. Emot fattat beslut kan revisor, som sådant önskar, reservera sig till protokollet.

Protokollet skall underskrivas av samtliga revisorer.

5 §.

Före utgången av den tid, varom särskilt stadgas, skola till revisorernas förfogande ställas revisionsperiodens räkenskapsböcker och verifikat samt övriga för revisionen erforderliga handlingar ävensom föreskriven bokslutsrapport för det tillämdalupna budgetåret jämte därtill hörande bilagor. Alla övriga av dem nödigbefunna handlingar böra jämväl på anhållan ställas till deras förfogande, varjämte revi-

sorerna äga rätt att av landskapsförvaltningen underlydande verk eller inrättningar infordra den utredning, som de för revisionens verkställande anse erforderlig.

I händelse böcker, handlingar och uppgifter icke av vederbörande redogörare revisorerna tillhandahållas, äger lantrådet på revisorernas anhållan vidtaga härfür erforderliga åtgärder.

6 §.

Vid fullgörandet av sin uppgift, som jämväl innefattar undersökning av hushållningens ändamålsenlighet, skola revisorerna särskilt utröna:

huruvida inkomsterna i rätt tid och till föreskrivna belopp influtit samt bokförts å riktiga konti;

huruvida utgifterna äro överensstämmande med gällande landskapslagar eller av landstinget eller landskapsnämnden i övrigt meddelade föreskrifter;

huruvida bokföringen är riktig och överensstämmande med gällande föreskrifter om räkenskapsväsendet;

huruvida räkenskaperna med därtill hörande boksluts- och övriga rapporter äro riktiga och fullständiga;

huruvida anslag överskridits eller reserverats från ett budgetår till ett annat utöver den mån sådant varit tillåtet;

huruvida respektive anslag använts till för dem avsedda ändamål samt inkomst- och utgiftsstaten i övrigt iakttagits;

huruvida eventuellt försiggångna affärstransaktioner verkställts i överensstämmelse med landskapets fördel;

huruvida material, inventarier och övrig löseegendom omsorgsfullt förvaltats och ändamålsenligt använts;

huruvida kassaförvaltningen behörigen handhåfts;

huruvida skötseln av landskapets skulder på ett tillfredsställande sätt omhänderhåfts;

huruvida slöseri eller onödiga utgifter och kostnader förekommit; samt

huruvida skäl till anmärkning ifråga om hushållningens planmässighet förekommer.

7 §.

Detaljgranskningen av räkenskaper och verifikat må verkställas

medelst fortgående stickprov i de delar sådant kan enligt revisorer-
nas prövning försiggå utan att revisionens effektivitet äventyras.

8 §.

Revisorerna skola åtminstone tvenne gånger om året vid på förhand
icke bekantgjorda tillfällen revidera landskapets penningemedel samt
å lämplig tid inventera landskapets förråd och inventarier.

9 §.

Revisorerna äga minst en gång vart tredje år med biträde av sak-
kunnig anställa syn å landskapet tillhörig eller under dess förvalt-
ning stående fast egendom. Huruvid bör utrönas, ifråga om byggnader,
huruvida husröta är förhanden, samt, beträffande odlingar, om van-
hävd förekommer. Särskilt bör konstateras, huruvida de föreskrifter,
vilka meddelats arrendatorer till efterrättelse vid å respektive lä-
genhet senast försiggången ekonomisk besiktning, blivit fullgjorda.

Ifråga om skogsbestånd böra revisorerna undersöka, huruvida skogen
rationellt vårdas samt huruvida tilläventyrs fastställda skogshushåll-
ningsplaner eller av forstförvaltningen meddelade föreskrifter efter-
levas.

10 §.

I händelse vid revisionen skäl till anmärkning i något hänseende
ypas, åligger det revisorerna att däröver avfatta och till landskaps-
nämnden ingiva skriftligt anmärkningsmemorial, med anledning varav
den eller de vederbörande, gentemot vilka anmärkningen riktas, skola
genom landskapsnämndens försorg avfordras skriftlig, kortfattad för-
klaring, som bör revisorerna tillhandahållas för att, ifall anmärk-
ningen vidhålles, revisionsberättelsen såsom bilaga närslutas.

Om efter överenskommelse mellan revisorerna och vederbörande redo-
görare påtalat missförhållande kan rättas eller om anmärkning under-
kastat belöpp godvilligt till landskapet återbäres, vare i föregåen-
de moment stadgat förfarande icke erforderligt.

11 §.

Yppas hos kassaförvaltare brist eller ertappas denne med oegent-
ligheter, åligger det revisorerna att härom oförtövat underrätta
landskapsnämnden för vidtagande av påkallade åtgärder.

12 §.

Efter det egentliga granskningsarbetets avslutande skola revisorer

na snarast möjligt samt i varje fall senast en månad före den ordinarie landstingssession, som därnäst infaller, till landstingets kansli ingiva berättelse, vari revisorerna bära redogöra för sina under granskningens fortgång gjorda iakttagelser, framställa de anmärkningar, till vilka anledning förekommer, föreslå åtgärder till avhjälpande av yppade bristfälligheter och missförhållanden samt avgiva yttrande, huruvida ansvarsfrihet må meddelas landskapsnämnden och övriga redovisningsskyldiga. Revisor, som icke biträder något i berättelsen förekommande utlåtande, äger rätt att i densamma få sin avvikande mening intagen.

Berättelsen skall omedelbart av landstingets kansli delgivas landskapsnämnden.

Yppar sig i annat sammanhang missförhållande, vari revisorerna icke ernå rättelse, äga de oförtövat därom anmäla till landstinget.

13 §.

Över de iakttagelser, som gjorts i samband med den i 9 § förutsatta synen, äga revisorerna jämväl till förstinfallande landstingssession avgiva berättelse, om vilken i tillämpliga delar gäller vad i 12 § är stadgat.

14 §.

Eftergranskning bör ock av revisorerna verkställas, såvida anledning därtill yppar sig.

15 §.

Alla i samband med revisionen tillkomna handlingar bära efter revisionens avslutande ingivas till landstingets arkiv att där förvaras.

16 §.

Revisor äger rätt att såsom ersättning för sitt uppdrag åtnjuta dagtraktamente och resekostnadsersättning efter enahanda grunder som ledamot i landstinget. För sekreterare- och annat biträde, som av revisorerna anlitas, skall ur landskapets medel erläggas ersättning enligt av ordföranden i landstingets kanslikommission godkänd räkning.

na snarast möjligt samt i varje fall senast en månad före den ordinarie landstingssession, som därefter infaller, till landstingets kansli ingiva berättelse, vari revisorerna böra redogöra för sina under granskningens fortgång gjorda iakttagelser, framställa de anmärkningar, till vilka anledning förekommer, föreslå åtgärder till avhjälpande av yppade bristfälligheter och missförhållanden samt avgiva yttrande, huruvida ansvarsfrihet må meddelas landskapsnämnden och övriga redovisningsskyldiga. Revisor, som icke biträder något i berättelsen förekommande utlåtande, äger rätt att i densamma få sin avvikande mening intagen.

Berättelsen skall omedelbart av landstingets kansli delgivas landskapsnämnden.

Yppar sig i annat sammanhang missförhållande, vari revisorerna icke ernå rättelse, äga de oförtövat därom anmäla till landstinget.

13 §.

Över de iakttagelser, som gjorts i samband med den i 9 § förutsatta synen, äga revisorerna jämväl till förstinfallande landstingssession avgiva berättelse, om vilken i tillämpliga delar gäller vad i 12 § är stadgat.

14 §.

Eftergranskning bör ock av revisorerna verkställas, såvida anledning därtill yppar sig.

15 §.

Alla i samband med revisionen tillkomna handlingar böra efter revisionens avslutande ingivas till landstingets arkiv att där förvaras.

16 §.

Revisor äger rätt att såsom ersättning för sitt uppdrag åtnjuta dagtraktamente och resekostnadsersättning efter enahanda grunder som ledamot i landstinget. För sekreterare- och annat biträde, som av revisorerna anlitas, skall ur landskapets medel erläggas ersättning enligt av ordföranden i landstingets kanslikommission godkänd räkning.

hamn den 9 februari 1933.

På landskapsnämndens vägnar;

Oluf J. Jørgensen

Werner Eker